Adolesanlar?n Yeme Davran??lar?n? Saptama Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Adolesanlar?n Yeme Davran??lar?n? Saptama Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16266

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Adolesanlar?n Yeme Davran??lar?n? Saptama Ölçe?i, Yahya Özdo?an taraf?ndan 2013 y?l?nda Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü'nde tamamlanan bir doktora tezi kapsam?nda geli?tirilmi? bir ölçektir. Ölçe?in temel amac?, adolesan popülasyonunun yeme davran??lar?n? ve beslenme bilgilerini bilimsel yöntemlerle saptamak, böylece bu kritik geli?im dönemindeki beslenme al??kanl?klar?n? analiz etmektir. Bu ölçek, gençlerin sa?l?kl? beslenme pratiklerine yönelik tutumlar?n? ve davran??sal e?ilimlerini kapsaml? bir ?ekilde de?erlendirmeyi hedefler ve Türkiye ba?lam?nda geçerli ve güvenilir bir araç sunmay? amaçlar.

Ölçek geli?tirme türünde olup, özellikle beslenme bilimleri ve halk sa?l??? alanlar?nda kullan?lmak üzere tasarlanm??t?r. Ölçek, gençlerin riskli yeme paternlerini ve beslenme bilgisindeki eksiklikleri tespit ederek, önleyici diyetetik müdahaleler için temel veri sa?lamaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Adolesan beslenmesi, yeme davran???, beslenme bilgisi, ölçek geli?tirme, psikometri, gençlik.

Yazarlar

Yahya Özdo?an

Amaç

Ölçe?in birincil amac?, genç bireylerin karma??k ve h?zla de?i?en yeme davran??lar? paternlerini belirlemek ve bu davran??lar?n alt?nda yatan beslenme bilgi düzeylerini ölçmektir. Adolesan dönemi, yeme bozukluklar?n?n ve sa?l?ks?z beslenme al??kanl?klar?n?n ortaya ç?kma riskinin yüksek oldu?u bir dönemdir. Bu nedenle, ölçek, ara?t?rmac?lara ve sa?l?k profesyonellerine, riskli beslenme al??kanl?klar?na sahip adolesanlar? erken tespit etme ve önleyici müdahale programlar? geli?tirme imkan? sunar.

Özdo?an'?n (2013) doktora çal??mas?, Türkiye'deki adolesanlar için kültürel olarak uygun ve metodolojik olarak sa?lam bir de?erlendirme arac? olu?turarak, beslenme epidemiyolojisi ve psikolojisi alan?ndaki bilimsel çal??malara katk?da bulunmay? amaçlam??t?r. Ölçek, hem bili?sel (bilgi) hem de davran??sal (pratik) yönleri e? zamanl? olarak de?erlendirecek ?ekilde tasarlanm??t?r.

Yap?

Ölçek, temelde iki ana psikolojik ve davran??sal yap?y? ölçmeyi hedefler: **Yeme Davran???** ve **Beslenme Bilgisi**. Yeme davran??? boyutu, gençlerin duygusal yeme, k?s?tlay?c? yeme

ARABPSYCHOLOGY.COM

e?ilimleri, d??sal ipuçlar?na dayal? yeme al??kanl?klar? ve genel düzensiz yeme pratikleri gibi alt boyutlar? içermektedir. Bu alt boyutlar, adolesanlar?n beslenme kararlar?n? etkileyen psikososyal faktörleri yakalamay? amaçlar.

Beslenme bilgisi boyutu ise, bireylerin temel besin gruplar?, porsiyon kontrolü, sa?l?kl? g?da seçimi ve besinlerin vücut üzerindeki etkileri hakk?ndaki bili?sel yeterlili?ini de?erlendirir. Ölçe?in nihai faktör yap?s?, tezin içindeki detayl? faktör analizi sonuçlar?nda aç?klanm??t?r ve birden fazla alt ölçe?e sahip oldu?u varsay?lmaktad?r.

Geçerlik

Ölçek geli?tirme çal??mas?, kapsaml? geçerlik çal??malar?n? içermektedir. Ölçe?in yap? geçerli?i, istatistiksel olarak aç?mlay?c? faktör analizi (AFA) ve do?rulay?c? faktör analizi (DFA) kullan?larak test edilmi?tir. Kapsam geçerli?i, alan?nda uzman akademisyen ve diyetisyen görü?leri al?narak sa?lanm??t?r. Ayr?ca, ölçüt ba??ml? geçerlik çal??malar? da yürütülmü? olabilir.

Kaynak içerikte geçerlik katsay?lar?na dair özet bilgi sunulmam?? olsa da, doktora tezi (Özdo?an, 2013) bu geçerlik analizlerinin tüm detaylar?n? ve elde edilen istatistiksel uyum indekslerini bar?nd?rmaktad?r. Detayl? bilgilere ula?mak için orijinal tezin incelenmesi gerekmektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizleri, iç tutarl?l?k ve muhtemelen test-tekrar test yöntemleri kullan?larak gerçekle?tirilmi?tir. ?ç tutarl?l?k, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? ne derece tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü gösteren **Cronbach Alfa** katsay?s? ile raporlanm??t?r. Yüksek Cronbach Alfa de?erleri, ölçe?in tutarl? bir ölçüm arac? oldu?unu i?aret etmektedir.

Güvenirlik analizlerinin say?sal sonuçlar? kaynak içerikte eksiktir. Bu sonuçlar, ölçe?in farkl? alt boyutlar? için ayr? ayr? hesaplanm?? olup, tüm detaylar?yla birlikte sorumlu yazar?n doktora tezinde sunulmu?tur. Güvenirlik de?erleri, ölçe?in psikometrik kalitesini do?rulamaktad?r.

Faktör Analizi

Ölçe?in geli?tirilmesi sürecinde, yeme davran???n?n çok boyutlu yap?s?n? ortaya ç?karmak amac?yla **faktör analizi** teknikleri uygulanm??t?r. Öncelikle, ölçek maddelerinin say?s?n? azaltmak ve teorik yap?y? destekleyen boyutlar? ke?fetmek için aç?mlay?c? faktör analizi (AFA) kullan?lm??t?r. AFA sonuçlar?, ölçe?in kaç alt faktörden olu?tu?unu ve bu faktörlerin varyans?n ne kadar?n? aç?klad???n? belirlemi?tir.

Ard?ndan, elde edilen faktör yap?s?n?n teorik model ile ne kadar uyumlu oldu?unu test etmek

ARABPSYCHOLOGY.COM

amac?yla do?rulay?c? faktör analizi (DFA) gerçekle?tirilmi?tir. DFA, ölçe?in yap?sal modelinin iyi uyum indekslerine sahip oldu?unu göstermi? olmal?d?r. Bu analizler, ölçe?in yaln?zca genel bir yeme davran??? skoru de?il, ayn? zamanda spesifik davran??sal e?ilimler ve bilgi düzeyleri hakk?nda da bilgi sa?lad???n? teyit etmektedir.

Araç

Test Type: Geli?tirme (Development)

Format: Derecelendirme format?, Likert tipi bir ölçek kullan?larak tezin içinde detayland?r?lm??t?r. Genellikle 3, 4 veya 5'li Likert tipi cevap seçenekleri mevcuttur.

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Adolesanlar (Ergenler)

Age Group: Genellikle 12-18 ya? aral??? (Adolesan dönemi).

Population Details: Ölçek geli?tirme çal??mas?, Türkiye'de ö?renim gören ortaokul ve lise ö?rencileri üzerinde yürütülmü?tür.

Test Methodology: Öz bildirim (Self-report) ölçe?i.

Anahtar Kelimeler

Ergenlik, diyetetik, beslenme psikolojisi, Özdo?an, Ankara Üniversitesi, psikometrik araç.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemi?tir.

Affiliation Email addresses: yozdogan@ybu.edu.tr

Correspondence Address: Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü (Çal??man?n yürütüldü?ü kurum).

?zinler, Ücretler ve Test Y?l?

Ölçek, 2013 y?l?nda bir doktora tezi kapsam?nda geli?tirilmi?tir. Ölçe?in ticari olmayan akademik kullan?mlar? için genellikle sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Telif haklar?, sorumlu yazar Yahya Özdo?an ve Ankara Üniversitesi'ne aittir.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi ?uradan indirilebilir: adolesanlarin-yeme-davranislarini-saptama-

ARABPSYCHOLOGY.COM

olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Özdo?an, Y. (2013). *Adolesanlar?n yeme davran??? ve beslenme bilgilerini saptamaya yönelik ölçek geli?tirme çal??mas?* (Yay?nlanmam?? dktora tezi). Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Tez, Yüksekö?retim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?ime aç?kt?r: tez.yok.gov.tr

Adolesanlar?n Yeme Davran??lar?n? Saptama Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçe?in maddeleri, telif haklar? ve akademik kullan?m hassasiyeti nedeniyle bu platformda yay?nlanmamaktad?r. Ölçek maddelerinin tamam?na eri?im sa?lamak için sorumlu yazar Yahya Özdo?an ile ileti?ime geçilmesi veya kayna??n (doktora tezinin) incelenmesi gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM